

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1911 — Anv XXXVII
BARCELONA 13 D'AGOST DE 1915

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT
10 cèntims — Atrassats: 20

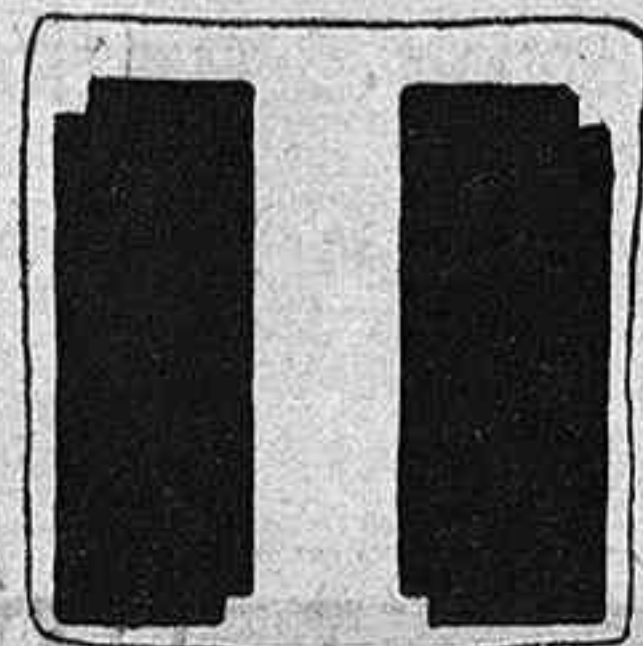
AL PASSEIG DE GRACIA

—On anirem enguany, a estiuejar?
—Enlloc. Encara no és prou gran aquesta torra?

CRÒNICA

MOSAIC

oreríes.—Era gitano, pintor, tocador de guitarra i *dandy*. Deia amb displicència orgullosa de patrici: —Els meus avantpassats dormen en el Museu Britànic. Els seus avantpassats eren les momies transportades

de les terres egípcies! Però malgrat els seus diàlegs amb lors i cubistes, malgrat el seu pas per tots els hotels del món i tots els estudis de la terra, brunzia en les entreteles del seu cor, el bordó torero i lacrimós de la guitarra. De aquella guitarra que ell havia passejat gloriosa des de Copenhague al Càucas!

Un dia, Fabián, el gitano espiritual i rumbós, arribà de París. Venia exclusivament a veure torear el *Gallo*, el més gran torero que havia parit Sevilla. I si algú li retreia l'obra contradictòria d'aquest lidiador, en Fabián insistia en les seves admiracions: «Sí, sí, el més gran torero que hagi parit Sevilla. Ningú com ell per a el toreig dominador i rutilant, ningú com ell per a allunyar de la plaça el sentiment tràgic, ningú com ell per a clavar banderilles, aqueixa sòrt que mai ha tingut parell ni en els cirks, ni en els torneigs, ni en els estadis. Es l'arbrit, el dominador i el decorador del toro. Després... després—deia amb la seva parla sevillana, que no havia malmès el babelisme dels viatges—*que zarga la guardia civil y que fuzile al toro.*»

He recordat aquesta teoria sobre'l fallo d'un home agut, internacional i castiçament espanyol, ara que'l torero paradoxal ha tingut el seu Calvari a Vitoria, on ha estat escarnit, lesionat i conduit a la presó. No mancava més que la crucifixió en aquest via-crucis. Si en Fabián hagués estat governador de Vitoria, la guardia civil hauria aparegut per a el toro i no pas per a el torero. Després a l'Ateneu hauria donat una conferència aclaridora, amb intermedis musicals de la seva guitarra meravellosa.

Però en nom de què—hem pensat nosaltres, sempre propicis a estendre la nostra capa democràtica, damunt totes les visions lamentables—pot aquest home ésser punnit i empresonat? Quina interpretació jurídica, transforma en quinzenari a un ídol popular? *Vox populi, suprema lex est...* Sí; però no n'hi ha prou. Si la toreria constitueix una entranya de la vida espanyola, que les violacions del dret a la mort perfecta dels toros, tinguin, després d'una fonda discussió parlamentària, una aplicació penal. Delictes contra la propietat, delictes contra les persones, delictes contra l'afició. Res més fàcil, considerant als toreros

funcionaris públics, en servei nacional. Si tenim un art, una musica, una indumentaria flamenques, per què no hem de produir una legislació flamenca?

Nosaltres extenem les nostres mans cíviques sobre la calva testa del *Gallo*, demanant l'incorporació al còdic dels atentats contra les lleis toreres. O això o la llibertat absoluta per a que en Rafael Gómez se prengui el temps i les estocades que consideri necessaries, per a acabar amb els toros. El *Gallo* no pot estar al marge de la Constitució; el *Gallo* deu fruir dels drets aportats per la Revolució francesa, en general, i per la de setembre, en particular. I una vegada promulgats els atacs al còdic en que pot caure la toreria, que junt amb el metge de la enfermeria i el clergue de la capella, les autoritats ordenin permaneixi en la plaça el jutge del jutjat especial per a atacs a la «afició».

Diuen que en Zuloaga presencià el martiri del *Gallo*. En Zuloaga ha pintat sempre l'exaltació del torero, però no la seva persecució i escarniment, i seria una tela truculenta, d'una inesperada espanyolada, aquesta d'un torero escortat per la guardia civil, amb el front sagnant, perseguit per les turbes que l'apedreguen. I una manola, la Verònica flamenca, aixugant el front—suor, pols i sang—del torero caigut. Vitoria, ademés, és vella ciutat d'esglésies, de «hidalgos» escardalencs i religiosos, de capellans virulents i de minyons amb boines, remembrances de carlinades. Seria una pintura d'una admirable síntesi espanyola, que's vendria a bon preu a Londres o a Xicago.

Istiu germanòfil.—En les viles marineres, alemanys; en els pobles muntanyencs, alemanys; en les torres dels suburbis, alemanys; en les platges, alemanys. I encara, en tots els cafès, en totes les cerveceríes, en tots els restaurants, en totes les tabernes, en totes les «boites» refrigerants i amoroses, alemanys. Havíem cregut trobar un refugi en els cafès solitaris per l'estiueig i, amb les seves camises Schiller, la seva carn llustrosa i vermella, que sembla també carn d'embotit, hi trobem als alemanys.

L'espanyol sempre pot ésser considerat, en relació als cafès, com un parroquià. L'alemany no, l'alemany sempre pot ésser tingut pel moço. Jo crec que tots aquests que ara els omplen, són cambrers refugiats que senten l'enyorança del taulell.

Mai com ara he comprès i rigut la caricatura francesa, que feia dialogar aixís a uns soldats francesos:

—Aquests «boches», que mai surten de les trinxeres!

—Jo tinc un plan. Tots els alemanys han sigut cambrers. Piquem de mans.

Els soldats piquen de mans i els alemanys surten de les trinxeres cridant: «Val!», disposats a servir.

Nominalisme.—Un diari, responent a unes advertencies de L'ESQUELLA, referents a l'ús i desgracia dels *Ecos*, oposa un argument decisiu anomenant Mariano, al nostre company Marius Aguilar. I el nostre company ens diu: «El nom? Tant se val! Com se diu vostè, Pere o Pau?—

preguntava una senyora.» «Es igual, senyora—replicà l'interrogat,—la qüestió és passar *el rato*. Però és que, ademés, jo'm dic Marià, Marius, Ferràn; és a dir, tinc tres noms com tot-hom. He triat el segón. Podia haver escullit el tercer, però, la veritat, això de Ferràn Aguilar, francament, me semblava excessiu.»

I perque no hem de poder modificar el nostre nom o d'usar el que'ns plagui? Don Miquel d'Unamuno, fa dir a un personatge séu: «Ens anomenem com ens anomenen. En els temps barbres tenien les persones i les coses dos noms, el que'ls hi donaven els homes i els que'ls hi donaven els déus. Com m'anomenava Déu? I per què no he de dir-me jo de manera distinta de com els altres me criden?» Lo primer que va fer don Quixot es treure's el nom, batejar-se a sí mateix. Perque a la fi, això de donar-se nom, no és més que una protesta contra el Destí, un acte de voluntat contra la voluntat o el mal gust d'un padrí ximple. Així ho han fet la majoria d'homes de lletres, sobre tot els francesos. I no sols els caps de brot, sino les figures subalternes. El «Botín», es una col·lecció de pseudònims.

L'Ors, aquest home admirable, al qual hem de flagel·lar per el séu pecat de germanofilia, diu, precisament en el darrer fascicle del séu «Glosari»: «Hauràs observat amic meu, la formidable, la grotesca resistencia, que sol produir-se en terres d'Espanya, contra tota manera personal d'escriure el nom propi». Lo bó és que quan jo, fa deu anys, em firmava «Helenio», tot-hom m'anomenava així, arribant molts a inscriure els séus fills amb aquest nom, i ara que uso el segón nom de pila —de pila!— me retreuen el primer com una mala cosa. I eficacia insospitada. Abans de mi no hi havia cap Marius a Catalunya, ara ja Catalunya sembla Marsella.

PARADOX

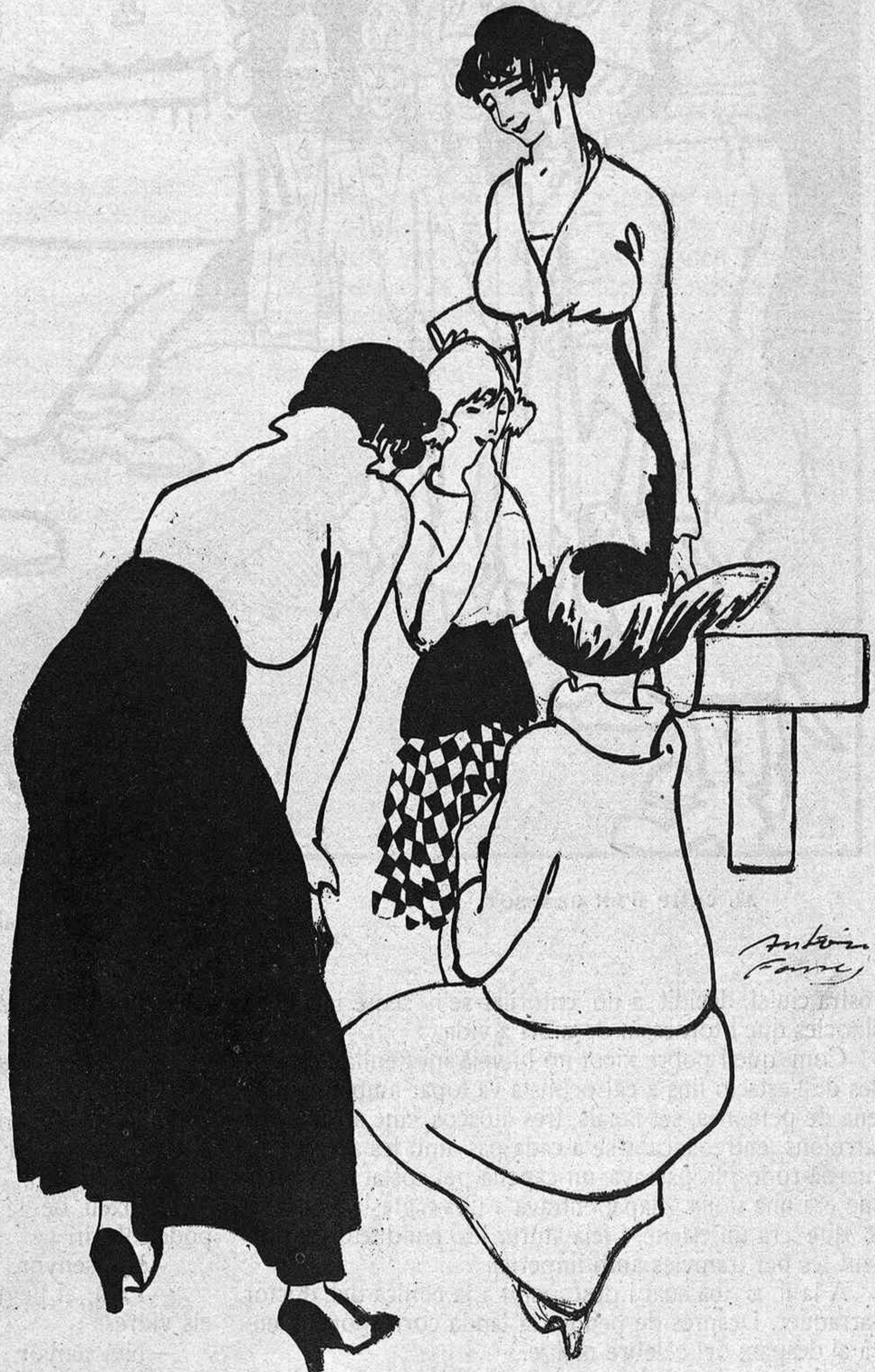
Del Jardí dels humoristes

MIOPÍA

L'hereu Vacarissas, un dels hereus més rics de La Tarumba, era curt de vista.

Com son pare i com son avi, eramolt curt de vista; però així com son avi i son pare no havien volgut mai curar-se la miopia per allò de que «un pagès amb ulleres no fa *guerrero*», ell, d'una generació més despreocupada, no tenia altra taleia que baixar a Barcelona amb l'únic objecte de fer-se mirar els ulls per un bon oculista.

Així és que un matí agafà el carril i se'n vingué a la

—I com vos ho feu, maca, per no tenir mosques a casa vostra?
—La mama les posa totes a l'arroç.

AL CAMP D'EN GRASSOT.

—Bravo, valientes!... Con la toma de esta Varsovia os habéis ganado la cruz de hierro colado.

nostra ciutat, decidit a no entornar-se'n sense uns bons binocles que'l tornessin de mort a vida.

Com que'l pobre xicot no hi veia més enllà del nas, des de l'estació fins a càl oculista va topar amb una vintena de persones, set fanals, tres kioscos, cinc arbres, dos carretons, entrebancant-se a cada pas amb les aceres i els guarda-rodes; li passava un capellà pel costat i es creia que era una dona guapa; entrava a una església, pensant-se que era un estanc, i feia aturar les conductores, prenent-les per tramvies amb imperial.

A la fi, arribà suat i desesperat a la clínica del doctor Barraquer. Després de pendre la tanda corresponent, entrà al despatx del cèlebre metge.

—I doncs, bon home, què us passa de nou?—li digué aquest.

—Que no hi lluco, ni d'aprop ni de lluny, veliaquí el què'm passa.

—Si no és més que això rail!... Veiam, asseieu-vos an aquesta cadira.

L'hereu Vacarissas s'asseu a una trona que hi ha al mig de la sala, i l'oculista li col·loca els binocles reguladors, tot dient-li:

—Fixeu bé la vista en aquell lletrero de la paret. El podeu llegir?

—No, senyor.

—I ara, el llegiu?—li pregunta, després de canviar-li els vidres.

—No, senyor.

—I ara?

—Tampoc.

Aleshores, el doctor Barraquer, per a assegurar-se'n, li posa els vidres corresponents a una miopia extremada.

—Vaja, ara sí que ho podreu llegir...

—No, senyor; tampoc.

—Com que no?...

—Que no, senyor.

—Per força; ara ho heu de llegir per força.

L'hereu Vacarissas alçant-se de la cadira:

—I què haig de llegir jo, sant cristià, si no sé de lletral...

LALES

X..... sur-mer

X..... és el primer poble de la Costa Brava, d'aquella costa que de no pertànyer a Espanya, tindria més nom i més fama que la tant alabada Costa Blava, on hi viuen Niza, Cannes i Monte-Carlo.

Mes aixís com en les ciutats franceses, monogasques i italianes, fant lo que saben per a oferir al foraster bon hostatge en hotels meravellosos, diversions per tots els gustos i amples carreteres que més semblen avingudes dels jardins d'un palau, aquí procurem per tots els medis tenir hostals dolents i bruts on el foraster s'hi mori de fam, el rebem amb cara fosca i els hi oferim camins sols profitosos per a cabres i pedregals on s'hi esbotzen els neumàtics.

X..... és pot-ser una de les viles més pintoresques i bones de la costa.

Enquadrada la platja entre les palmeres que com un gat rabiós fica els peus a l'aigua i alça el jep i per la punta de Santa Ana, sobre la que's redressa el ruïnós convent, dintre el que Camprodón va escriure l'immortal *Marina*, les ones venen a morir espumoses frec a frec del passeig de frondosos arbres.

Les tulipes elèctriques acaronen amorosament al vianant en la nit calurosa sempre i quan no es passi contrabando, perque aleshores, com si el fluit fós enemic del resguardo, s'apaga i deixa la vila a les fosques a voltes tota la nit.

A X..... hi ha quatre castes de personas: els *terresans*, els *pescadors*, els *americans* i els *forasters*.

Els primers no poden veure als últims, i els segons, els pescadors, s'estimen més perdre la pesca, enviantla a Barcelona, que oferir-la a la gent que estiueja, encara que la pagui més cara.

Els americans són uns senyors que varen anar a Amèrica quan eren infants i que després de mil trifulques varen tornar amb uns quants centenars de *pesos*, no gaires, els suficients per a vestir de senyor, portar hermilla blanca, rellotge d'or, pendre cafè a mitges amb un company al casino i criar unes noies que badallen de fàstic, quasi senyores, per a casar-se amb un terrassà i mena de *vila* per a atrapar un foraster.

Ademés, com que encara que tirin pilota a l'olla, el poble els recorda de quan eren jovincels, resulta que els

Panxos, don Josep i donyes Tules, per més que facin no poden lograr que els anomenin *como en la isla*, sinó que'ls hi diuen els apodos pairals, no sempre ben avinguts amb l'estètica i la moral.

Es clar que ara no's fan amb pobres, ni es recorden de la casa vella, on els pares tenien fleca, ferraven animals o venien tomàtecs, ni de quan feien espartenyas al llindar de la porta.

Per això viuen retrets, sense deixar-se veure, tractant-se sols amb els forasters que no coneixen la seva nissaga i és trist veure'ls renegar de sos principis, passant desdenyosos a aqueixos americans (?), tots persones molt dignes i estimables, però que perden bastant als ulls dels forasters amb semblants *alias*.

Però lo que dóna el *cachet* a l'estació estiuenca, són els de fóra, els barcelonins que a la ciutat comtal passen desapercibuts i aquí llueixen i triomfen, ja per ses riqueses, que's guarden, ja per sa intel·lectualitat que no aprofiten.

Perque no hi ha poble on els forasters tinguin menys iniciatives.

Fóra d'anar al emparrat a criticar als ausents, no hi ha altra diversió que passejar al vespre o asseure's a la porta i dir mal dels que passen.

Senyores amb perruca o de cabells tenyits, troben pels a les cabelleres abundoses; la consideració és mida, no pels mèrits, sinó pels billets que's porten a la cartera i el qui posseeix un ral més de fortuna mereix vinticinque cèntims més de consideració.

La tranquil·litat que's gosa és xorca; el pas del foraster no deixa senyals en la vila i l'alegre espartenyer que

—Es veritat que ja són amos de Varsovia?
—No ho sé. Lo que sé és que som moços del kaiser.

AL BOSC DEL TEATRE

La fillada.—Sentiu quins refflets, el papa?... Sembla el tenor de la Marina.

TEATRO LIRIC
NATURA DE
MARTORELL
MARINA
PALET

assegut a l'ombra canta ses cançons, veu arribar l'hivern sense recaure, al desaparèixer el luxe que l'ofèn, i la vanitat que'l fa riure, on és més feliç ell dintre el piset de quinze pessetes, amb treball, amor i alegria, tenint per séu el passeig, el mar i la muntanya, que les tres Maries venerades, que van amunt i avall buscant promès, els mil·lionaris que sols se deixen caure a l'hora del bany, en una clausura de Sant Orgull i les *quiero y no puedo* que estiuegen en qualsevol recó, lluint vestits que costen tot un hivern de economies, somniant en l'he-

reuet, que no vé mai i acaben casant les filles amb un busca diners, si abans no s'ha burlat d'elles algun viu.

Està clar que en mig de tots hi ha persones series, verdaders estiuejants, gent respectable, que s'aparta dels cascabells dels uns i de les cursileries dels altres, però com que lo que's mostra és el ridícol, l'observador ho veu i és lo que queda.

La Garriga, Sabadell, Badalona
Roses, Vallvidrera, Martorell...
i Extensiones

Aixís com la gran guerra actual ha contribuït no poc al coneixement popular de la geografia europea, el modern «Teatre de Naturalesa» contribueix notablement al pràctic estudi de la geografia de Catalunya.

Gracies a l'Alarma, an en Junyent, an en Pous i an en

Palet, molts milers de barcelonins sabrem ara on cauen La Garriga, Roses, Sabadell, Badalona, Vallvidrera, Martorell i tants i tants pobles de la *rodalla* que esperen tanta en l'artístic pelegrinatge a Santa Natura verge.

El teatre d'herbei té això de bò: que'ns ajuda a conèixer la terra, i ja se sab que conèixer és començar a estimar.

De resultes de la comedia al bosc i a les platges, doncs, els catalans estimarem més i millor la nostra patria. I lo que havem fet avui amb Sabadell i Vallvidrera, i Roses, i Martorell i Badalona i La Garriga, ho farem demà amb Gratallops, i La Nou, i Pratsec, i La Tarumba.

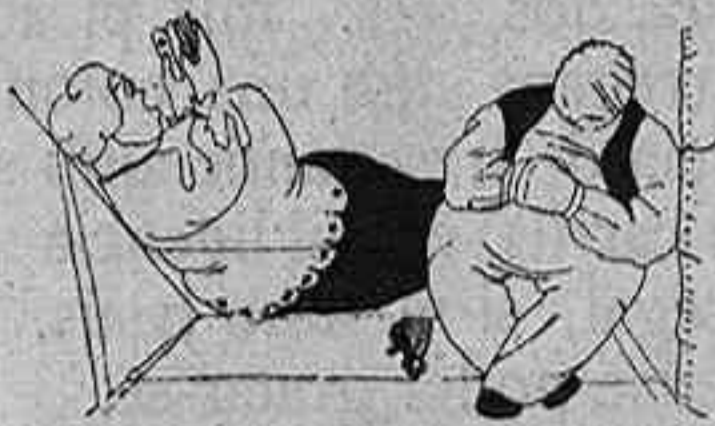
I diem que ho farem «demà» perque amb lo que se ha despertat l'afició i la pressa que portà això dels escenaris a l'aire lliure, no seria estrany que els admiradors del nou espectacle, aixís que arriba l'estiu, ens vegessim obligats a pendre kilomètric.

Amb el poètic teatre de natura tots hi guanyarem: els pagesos i els ciutadans; els uns perque amb l'art dramàtic, que ja sabem que és escola de bones costums, apendran de civilitat; els altres perque, com que no hi ha res que instrueixi tant com els viatges, tot fent ruralisme, apendran a filosofar la *veritable vida* tal com la entenía el gran Tolstoi.

Vaja, que serà un intercanvi de valors i de coneixements, entre senyors i pastors, que ajudarà amb bastanta eficacia a la felicitat comuna i a la redempció humana... dels homes.

L'únic perill que es corre amb això del teatre bosquetà o riberenc, no és precisament pels pobles agraciats per l'ingeni i el talent dels nostres artistes, La Garriga, Roses, Sabadell, Badalona, Vallvidrera, Martorell, etc. El perill és per la ciutat i per les... *extensiones*.

El perill està, no en el ús, sinó en l'abús. En que, meridionals com som, per mica que el públic s'hi engresqui i per mica que els empresaris s'hi facin la videta, vegem aviat improvitzats escenaris de bosc al Poble Sec i al Camp de l'Arpa; i pot-ser algun teatre del Paral·lel prepari la temporada d'hivern plantant pins a la platea i ginesteres als pisos alts per a que ens fem l'il·lusió de trobar-nos a Gratallops, a Pratsec, a La Nou, a La Tarumba, a Sabadell, a Roses, a Vallvidrera, a Badalona, a Martorell o a La Garriga.

En el tramvia

- Caramba! que fa amb els peus posats aixís, per poc caic.
- Que no hi papa?
- Que no té criança?
- Vagi a la porra!
- Descarat... Caram senyor Agus-

ti! (dirigint-se a un viatger que seu al fons del vehícul)
Què diu de bó?

—No'n dic res.

—Alguna desgracia?

—No, senyor.

—Els negocis?

—No, senyor.

—Doncs què diu de mal?

—Tampoc ne dic res.

—Vostè sempre tant bromista.

—Mui.

—Què diu?

—Que mui.

—Doncs miri jo tinc un rengle per explicar-ne. Veu aquell d'allí baix que va tant mudat, aquell xitxarel·lo? M'ha dat una camellada.

—Sí, que amigu...

—Sab aquella moreneta, aquella amb la que ens trobà sopant fa un any a Montjuic. Sab? Fa dos mesos va fugir-me.

—Sí, que amigu...

—Lo mal és que la dòna, la propia sab, se'n enterà; veient-me tant concirós, tant malencòlic, entrà en sospita, feu passos i ho sabé tot a per b. Encara no hem fet les paus.

—Sí, que amigu...

—I no és això lo pitxor, sinó que'ls nois, sabent que son pare va de mal cap, també s'hi creuen amb dret.

—Sí, que amigu...

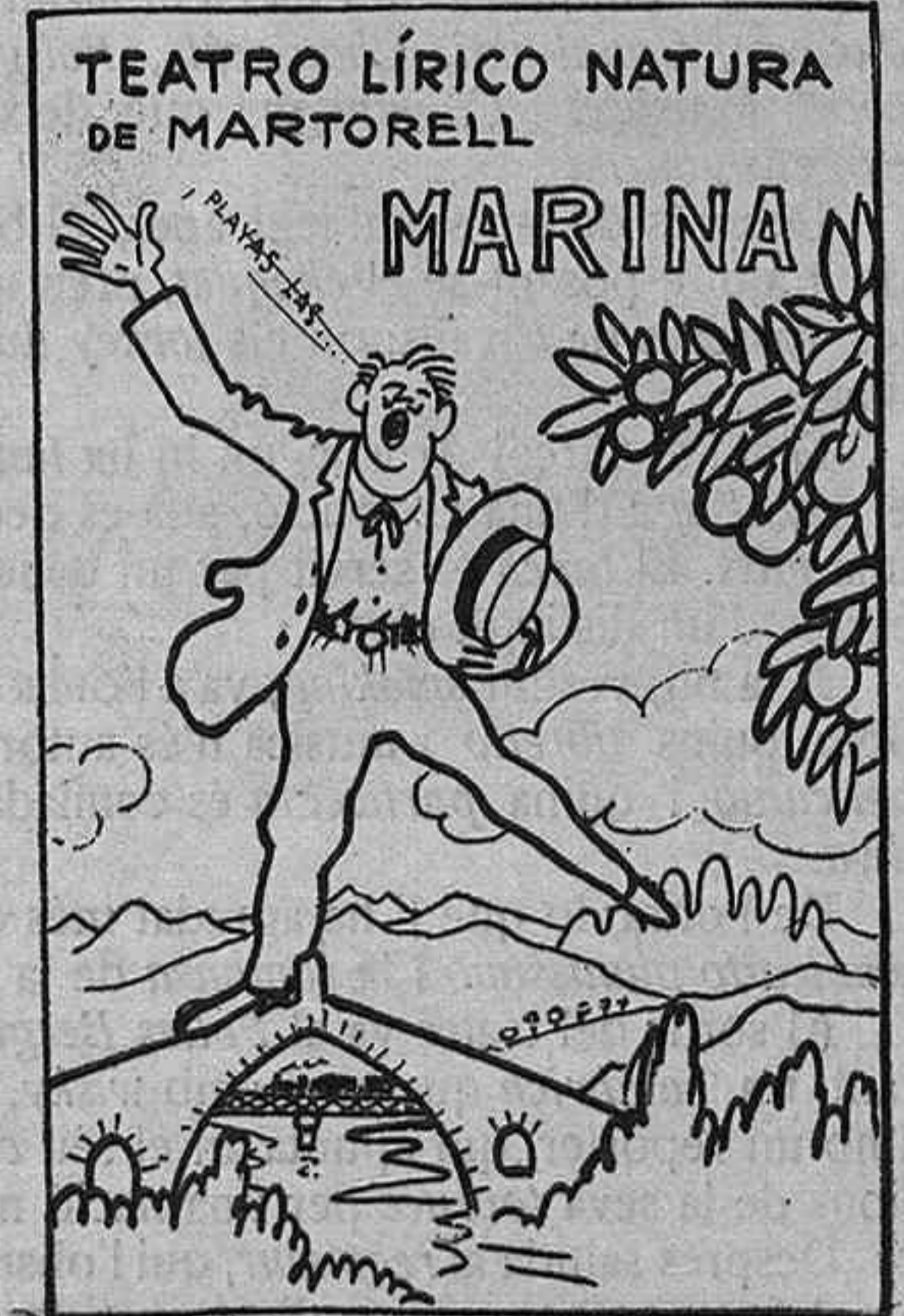
—I la moça fa com sa mare i me desprecia.

—Sí, que amigu...

—I les minyones no'm tenen el respecte que mereixo, se riuen de mi als nassos i em penso que en comtes de rentar la roba bruta al safreig la renten a la porteria. La portera al sortir em tira unes mirades plenes de malicia.

—Sí, que amigu...

—No, si no la vui pas fer. Ja té els séus anys i a mi,

Volen cosa més estranya
que això de la Terra al mar
y la Marina a muntanya?

ja ho sab vostè, m'agraden tendres. A llop vell ovella jove. Però per una vegada no va mal, hi ha tall. Té de tenir unes cuixes...

—Sí, que amigu...

—Endemés me temo que'l dependent m'afani els quartos. Va molt mudat i cada nit de burina...

—Sí, que amigu...

—Soc molt desgraciat, molt, don Agustí. Carail Som al carrer de Mallorca i jo tenia de comprar un tortell al Forn de Sant Jaume.

—Sí, que amigu...

—Baixo corrents.

—Passi-ho bé.

El perfecte neutral

Se lleva de bon matí; pren llet búlgara amb panet de Viena; després de llegir els periòdics adictes a ambdues parts bel·ligerants, fa amb tota pulcritud la seva *toilette*, cuidant que les guies del séus bigotis no sien ni a lo *kaiser*, ni a la *borgonyona*. Una volta ha donat brill an el séu calçat amb crema *Lyon noir*, agafa una *voiturette* i, batent el *record* de velocitat, va fins al port, on l'espera un *yacht* per a fer un passeig marítim amb altres *spormen*.

A pendre l'*absenta*, el *vermouth* o la *suze*, va al *Royal* o a la *Maison Dorée*.

Després al *Lyon d'or*, on un *maitre d'hotel* de primer ordre li conjumina un excel·lent *menú* compost d'*Hors d'œuvre*, *Canal-ioni*, *Chou-crûte*, *Foi-gras*, *Poulet a la cocot*, *Roasbeef* i *Champagne*, que deixa satisfet al més exigent *gourmet*.

Després de tan suculent àpet, el bon neutral canvia de trajo i, posant-se el *chaquet*, pren un *landeau* i va a les carreres de cavalls, on els *jockey* llueixen llurs habilitats.

D'allí al Círcol Artístic, on hi ha *lunch* per a celebrar el *vernissage* d'una exposició; allà es dedica al *flirt* amb una *miss*. El *lunch* és servit per un conegut *Restaurant*, a càrrec d'un distingit *chef*.

A la nit, vestint *smoking*, va a l'ÓPERA, que's posa una obra, quins *libretto* i música n'és autor un *virtuoso* del *bel canto* i quina *particel·la* és confiada a una eminent *diva*.

De l'obra, lo que li ha agradat més és una *suite*; un *pizzicato pianissimo* i la *romansa* de la *prima donna*.

Al sortir del teatre va al *Folies Bergere*, on, tot apurant un *sandwich* que rega amb *wisky*, té una *interview* amb un reporter, qui apunta an el séu *carnet* les impressions de la seva *tournee* per una nació neutral per força.

Després saluda al *regisseur*, qui l'obsequia amb *cognac* en el *foyer* en companyia d'unes artistes de *varietés*, marxant seguidament a càn Gambrinus a beure un «doble» Munich i al hotel, on tot encenent un cigarrillo turc i

unes pastilles de *Zampironi* pera emborratxar els mosquits, riu de satisfacció al pensar que durant el dia ha quedat bé amb totes les nacions bel·ligerants.

P. KTA.

Les pusses missatgeres

A les pusses se'ls hi coneixien un munt de talents, condicions i mals vicis. La pussa ben ensinestrada sabia fer les forces, disparar un canó i arrojegar un carro enganxada de reata o un cotxet guarnit a la gran d'Aumond. Les pusses són les millors saltadores de l'Univers, com els mosquits són els millors aviadors. (S'ho feien amb les aurenets i els falsiots, però el mosquit guanya perquè fa soroll amb el motor).

De la pussa lúbrica no'n parlem, és cosa que no té nom. Cap corrido, per corregut o corredor que sia, ha tocat en sa porca vida tanta cama, ni tantes anques, ni tanta mamella, ni tan a sota... l'aixella. I que no s'accontenten amb tocar, sinó que'n treuen el suc, la sang i tot, vaja! Devegades hi deixen la pell entre'l marbre d'una tauleta i uns dits rosats de damisel·la o no damisel·la, però no hi fa res. Moren per amor. Les dones són unes besties que maten a les pusses presoneres, com si fossin alemanys; no s'han donat compte que les picades de pussa són petons, petons d'aquells que un hom ja no sab si és petó o és mossegada, d'aquells en els quals se dona la vida; i elles, a voltes, li deixen ubriagades per la sang d'aquelles cames...

Tornant a lo nostre, doncs sí, s'ha descobert una altra mena de pusses, les missatgeres. I amb les pusses missatgeres, el gran amor a la família que tenen aquests animals (són animals o insectes?) de Déu.

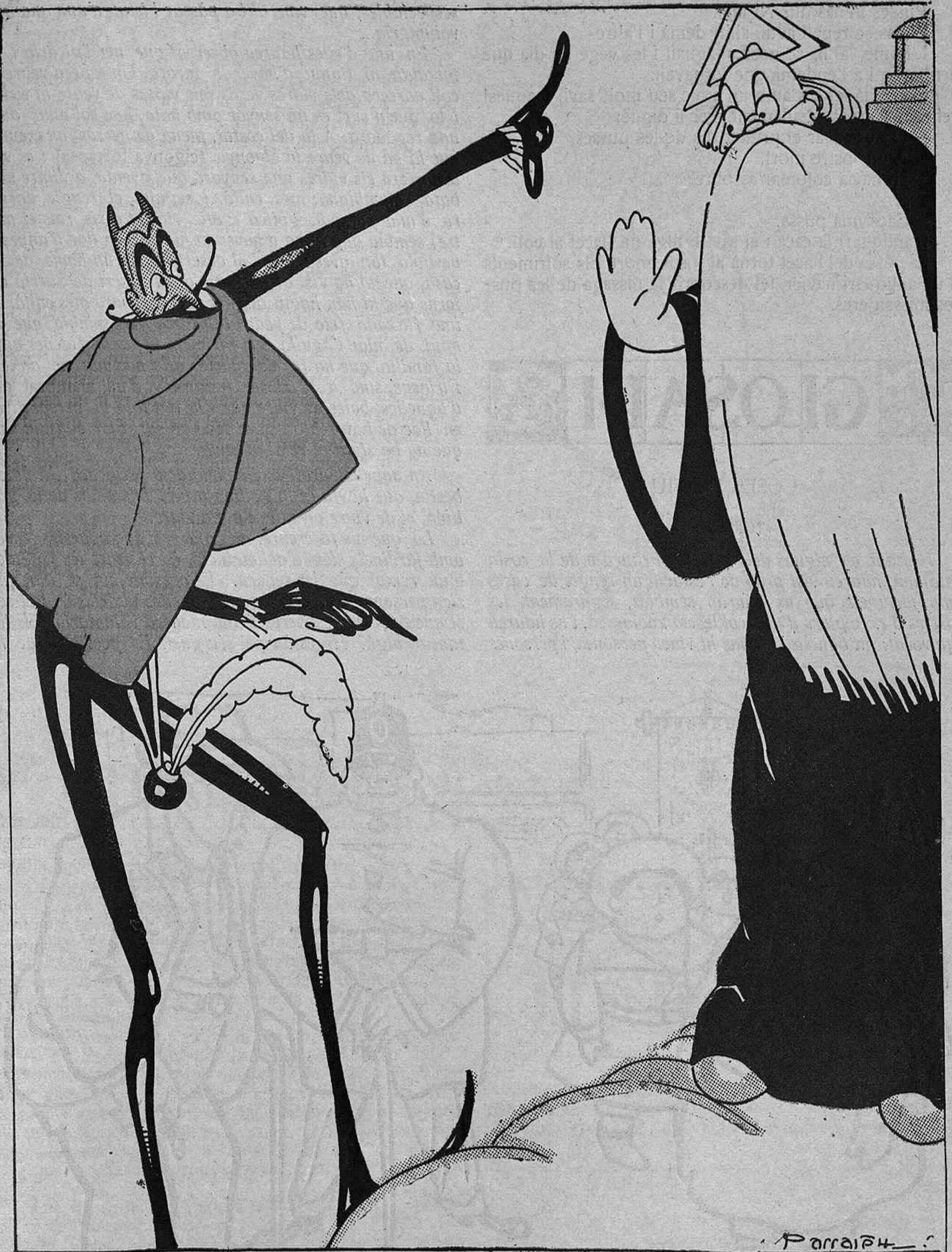
Un antiquari (antiquaris botiflers) pujà, cercant com de consuetut, una ganga, a un sostre mort. Remenà trastos vells, comprà alguna cosa i carregat com un burro, ocupats tots dos braços, sortí al carrer.

No eren solament plats, marcs i una llantia lo que se'n havia endut. Una picada, dos, tres... mil picades li feren conèixer que també carregava amb una colònia de pusses emigrant. Res, que feia de trasatlàntic amb sense Atlàntic, de tren amb sense carrils, de dil·ligència sense mules, de Sant Cristòfol carregat, si no amb Jesús, amb mil besties entremaliades i sense poder gratar-se.

Corrent com un mal esperit arribà a casa, deixà els trastos, obrí la finestra (amb aquesta xardor!...) i se disposà a rascar-se. Aleshores res, ni una pussa botiflera. I ara! Prou cerca, però res. Se resseguí de dalt a baix, se palpà per tot arreu. Res. En un moment se sentí preocupat. —Si se m'hauràn ficat al cul?— deia,—però no, me picarien per dintre.

Ho deixà corre. Dinà, feu la sesta i no l'acabà, un aixam de pusses el devoraven.

Bony! què és això? Ell que's treu els pantalons, el que's lleva els calçotets, la camisa, els mitjons, tot. Nuet com sa mare va parir-lo, però amb més pèl.

JURISDICCIONS

El diable. - Noi, això no pot anar!... D'ara endavant te'ls
enviaré ane tu, perque allà baix ja no m'hi caben.

Pusses m'has dit? Ni una.

El cas se repetí avui, ahir, demà i l'altre.

L'home, al fi, se posà al aguait i les vegé un dia que arribaven i a l'endemà que tornaven.

Consultà el cas amb un amic séu molt savi, i aquest reflexionà perllongadament. Per fi digué:

—On vas anar el primer dia de les pusses?

—A un sostre mort.

—Hi havia colomar assobre?

—Sí.

—Caça una pussa.

L'antiquari la caçà i el savi li lligà un llacet al coll.

La pussa del llacet tornà al sostre mort. Els sofriments d'un antiquari havien fet descobrir la nissaga de les pusses missatgeres.

COSES D'ISTIU

TORRETES

Passant en alguns dels trens de França o de la costa catalana, haureu vist prop de l'estació un rengle de cases amb jardinets, que us haurán semblat, segurament, les casetes d'exemplars d'una col·lecció zoològica, i us haureu equivocat: an aquells caixons hi viuen persones, i persones

respectables, que van allí a passar l'estiu d'una manera voluntaria...

En una d'elles haureu observat que, per l'alçaria i la torratxa, hi tingui d'haver la girafa. Un espera veure el coll darrera dels vidres verds (els vidres de veure la vista) i lo que'n surt és un senyor amb bata, que sol anar amb una regadora. A la del costat, plena de gerros, un creuria que hi ha de veure la cigonya (cigonya torràcea) i es veu a darrera els vidres una senyora que's venta, a dintre una bata columbiana; més enllà, i seguint el rengle, darrera d'una fatxada gòtica (gòtic ciment a sis rals el metre) sembla que hi ha d'haver la hiena, i en lloc d'aquesta bestiola tan avesada an el desert, hi viu un home de sa casa, que no ha vist altre desert que'l desert de Sarrià els jorns que hi han hagut dugues festes; encara més enllà, en una fatxada feta de pedra tan tosca que sembla que hi hagi de niar l'àguila dels Pirineus, hi viu un fideuer amb la família, que ha fet els quartos a la menuda, no an els Pirineus sinó a la Boria, i darrera d'un alambrat plé d'aquelles boles de vidre que s'hi veu tota la perspectiva, en lloc de haver-hi la pava reial en surt una cansaladera que no ha sigut ni reial ni pava.

An aquells paratges d'acimatació estiuenca, la única bestia que hi viu és la gallina a més dels amos de la gallina, si de viure an allí se'n diu viure.

Lo que us fa creure, més que res, que aquestes cases amb jardinets sien d'acimatació, és el veure-les voltades d'un reixat que les separa. «Es possible, un se diu, que sien persones les que's tanquin an elles mateixes? Pot-ser el que's facin presoneres d'una manera voluntaria? Els ha tancat algú? Hi estàn pel séu gust? Es possible que hi

—Dimontri, que grassos estàn, aquests nois de les colònies!

—Home, què vol que estiguin magres, si quasi tots són parents de regidors?

hagin homes que, aixis que arriba l'istiu, es fiquin a dintre una gabia?» Doncs, sí, senyors: es fiquen a dintre, i lo més incompreensible és que hi entren amb il·lusió i quasi no surten en tot el dia. Tot lo més, cap al tard, quan cau el sol, van un moment d'una gabia a l'altra, per fer-se visita o esgarrapar-se: van al andèn, que tenen al davant, a veure passar algun tren mixto, dels que porta i du aclimatats; s'asseuen al mig del carrer, amb còs de camisa i amb elàstics, i s'entorne'n a la caseta a suar, a dormir, a tornar a suar i, sua que suaràs, esperar el mes de setembre per entornar-se'n a la feina.

I un se pregunta, al veure'ls tancats: Quina classe de feina deuen fer aquests pobres malhaurats, que consideren com un descans el tancar-se en una barraca a la vora de una estació? Tan de mal-grat treballen aquells homes, que allò els sia una il·lusió? Tan pesat és el vendre fideus o madapolans o xacolata, que considerin deslliurament el encloure's entre reixats? Són miners o terriçaires o treballen a les clavegueres, que tinguin de refer-se an aquell sol, o més ben dit: podria ésser que aquells infeliços, que sempre parlen del treballar i de les virtuts del treballar i de l'obligació del treball, han treballat sempre per força?

Si és aixís, que no parlin mai més de lo que alaben sinó com un càstic. Que diguin als fills: «Sies un drogo, que si el teu pare no ho ha sigut ha estat per força, però mai de bon grat, i ja veus com acabà: a la torre. A una torre que ell se la fa, se la cuida, la conreua, i quan la té feta s'hi tanca a dintre com a consol del seu mal cap. Del no haver escullit un ofici que gaudís amb el mateix ofici. D'haver tirat a fer diners amb una cosa que quan els té, li ha servit de fer-se una presó com les bestioles del parc.»

XARAU

Al costat de «El Tiburón» —baños de pila y oleaje,— a la platja de Badalona, l'Alarma ha disposat amb aquell garbo i salero, que és son secret, un teatre marinesc, que de marinesc sols tindrà la sorra de la platja. Perque creu—i creu molt bé—que allí pot representar-se *Terra Baixa* sempre que se l'enquadri apropiadament. Per la nostra part podem assegurar que l'escenografia d'en Moragas i Alarma és esplèndida i encertadíssima, plena de caràcter i amb un bé de Déu de muntanyes que enamora.

I, vaja, no'n volem parlar més per ara, que encara ho xerrariem tot. Vagin a veure-ho i ja ens ho sabrà dir.

El mateix dia 15, al teatre de Natura de Vallvidrera, se tributarà un merescut homenatge al mestre Vives. Sembla que'l simpàtic i trempat empresari del «Liceo», senyor Mestres, s'ha prè la cosa amb molt entusiasme, i que en Moraguetas, arranjador del espectacle, se n'ha pensat unes quantes de fresques per a que la representació de *Maruxa* sigui un aconeixement.

Demà, inauguració a Martorell dels festivals Palet; també, per no ésser menys, al teatre de Naturalesa.

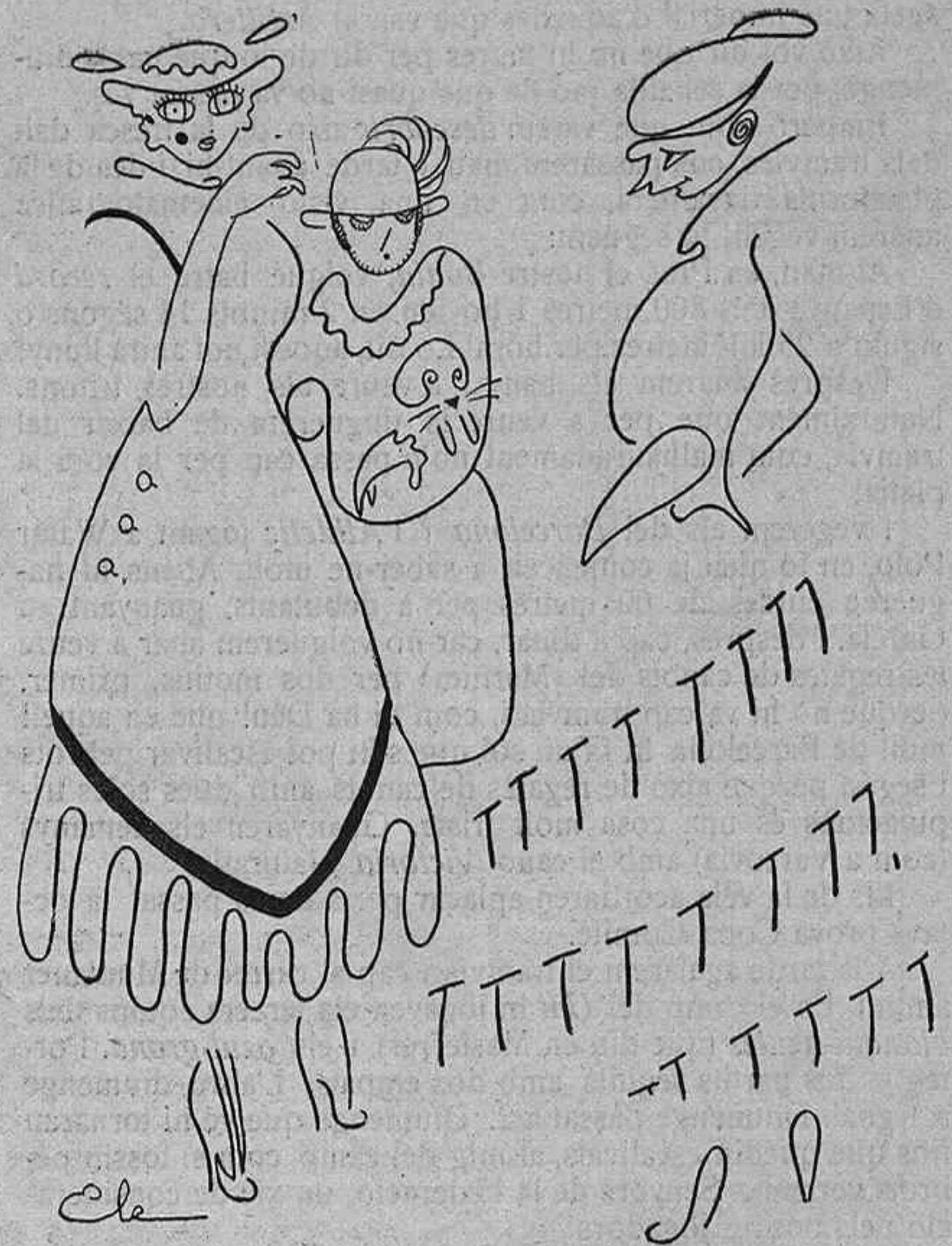
Ja ho veuen. Això del teatre al aire lliure sembla que ho donguin. Tot-hom ne vol.

Mentrestant uns quants senyors, alguns empresaris, volen el teatre «Principal» i l'Ajuntament no sab com resoldre l'assumpte.

Però no deien que l'Ajuntament adquiriria el teatre?

Deien... però... ca!

Dels demés temples de Talia, quasi res. Val més no par-

—No digueu, que farem patxoca diumenge.
—Sí, noia; serem les Tres Gracies més gracioses de la festa major de Gracia.

lar-ne. Encara ens hi enrabiariem. Perque mirin que aquest ensopiment és desmedit.

Ja fa calor ja... però, renoi! encara hi han cines que se aguanten.

FARFA

Senyors, la calor no deixa marge ni per a fer, ni per a parlar de sport.

Han vist vostès cosa més horrorosa que la calor de enguany? Un home camina quatre passes i desseguida li regalen cara avall grosses gotes de suor enganxosa.

En aquesta situació qualsevol fa sport, això és, exercici. Apa, buenas!

Sols n'hi ha un de sport (apart de la natació) que val la pena: és l'anar a la plataforma davantera dels tramvies. Això és fresc i és sà. Sabem de més de un que's passa les tardes donant voltes en els tramvies de circumvalació o bé anant i venint de Sant Gervasi.

Ara no's pensin que fem la propaganda an en Foronda. No, senyors, no, no tenim ni *pase* pels tramvies que és lo menys que pot tenir un cronista deportiu.

Però, insistim en que sols se va bé al davant dels tramvies,

els qui no gastem auto. Es sport i és fresc sobre tot si se agafa una imperial d'aquelles que van al *Astiller*.

Això vol dir que no hi ha res per dir de lo que passà diumenge, per la senzilla raó de que quasi no va passar res.

Emperò com que varem *descubrir* això de la fresca dalt dels tramvies, ens passarem matí i tarde anant-hi i des de la plataforma davantera, com en una visió cinematogràfica anarem veient lo següent:

Al matí, en Prat, el nostre *Bonín*, volgué batre el *record* d'Espanya dels 800 metres i ho feu en 2 minuts 14 segons o siguin a 25 kilòmetres per hora! Lo dit, aquest noi anirà lluny!

Després anarem als banys, a veure als nostres tritons. Naturalment que per a veure'ls tinguerem de baixar del tramvia, com malhauradament no'n passa cap per la vora la platja!

I veurem als del *Barcelona* i l'*Athletic* jogant a Water Polo, en lo qual ja comencen a saber-ne molt. Abans hi hagueren curses de 60 metres per a debutants, guanyant eu García. I després, cap a dinar, car no volgueren anar a veure les regates de canots del «Marítim» per dos motius, primer, perque no hi va cap tramvia i, com hi ha Déu! que en aquell moll de Barcelona hi fa un sol que s'hi pot escalivar pebrots i según perque això de regates de canots amb dues soles tripulacions és una cosa molt trista. Guanyaren els alemanys (com a Varsovia) amb el canot *Victoria*. Natural!

Els de la vela acordaren aplaçar per a demà passat la octava prova Copa Comitè.

A la tarde agafarem el tramvia i cap al carrer de Muntaner amunt. En el camp del *Uni* hi jogaven els tercers equips dels *blanqui-azules* (que diu en Masferrer) i els *azul-grana*. Porten ja dos partits seguits amb dos empats. L'altre diumenge a 1 goal. Diumenge passat a 2. Diumenge que vé hi tornaran fins que quedin escalivats al mig del camp com si fossin pebrots vermells. Senyors de la Federació, un xic de consideració pels pobres jugadors!

Com queda dit pels dos empats seguits els partits entre barcelonistes III i espanyolistes III són molt disputats i valen la pena. Nosaltres estem quasi segurs de que guanyaran els barcelonistes si prenen una determinació: la de residenciar (com en Maura) als dos rems Comorera i Badía, que són dues *cafeteres* acabades.

I prou, que el tramvia m'espera i haig de refrescar-me un xic l'acolorament. Apa!

HIP

Un acte.

L'«Associació Montero» prepara per a molt aviat un gran homenatge al immortal actor català Lleó Fontova.

Ens sembla una bella pensada.

I si no tenen el programa del festival ultimat, encara poden aprofitar un número que brindem gratuïtament a la Comissió encarregada d'organitzar-lo:

Anar corporativament al Parc a enganxar el troç de nas que falta al bust del eminent artista.

Encara no fa un mes, l'Ajuntament va publicar un *bando* prohibint en absolut l'obertura de «zanjas» en els carrers de Barcelona durant l'estiu.

I, efectivament, ara se'n acaba d'obrir una a la Rambla, que Déu sab quan se tancarà.

Això sí, com que s'ha vist obligat a mancar a la paraula, l'Ajuntament promet ara que quan se remoguin les terres del sub-sol, es desinfectaran aquestes amb calç i cloro i aigua de Colonia.

Lo qual encara no'ns ha sigut demostrat. Lo que s'ha demostrat únicament és que l'Excel·lentíssim...

no és més que un *servil* criat de les nostres companyies de gas i electricitat.

El Municipi està a punt de votar cinc mil pessetes per a que un regidor se'n vagi a l'Exposició de Sant Francisco de California.

Trobem que són molt prudents.

Mil duros per a anar tan lluny un regidor?... Es massa poc.

Quants regidors hi han al nostre Ajuntament?... Cinquanta? Doncs a mil duros cada un, cinquanta mil duros, i que se n'hi vagin tots... i que no tornin.

Les coses o fer-les bé o no fer-les.

Ja és tranquil·litat!

Avisada l'ambulancia per a auxiliar a una dona que's trobava malament a la platja de Càn Tunis, el cotxe no's va presentar fins al cap de set hores, quan la dona ja era morta.

Si això passés a Gal·lípoli, en plé camp de batalla, diríem que és una salvatjada dels turcs. Aquí, en plena neutralitat i en *visperas* de l'Exposició... ho havem de pendre com la cosa més natural del món.

Els veïns del carrer de Ferràn sol·liciten que's perllongui el mercat de les flors de la Rambla fins a la cantonada de dit carrer.

Per nosaltres ja'ls poden complaure.

Però els comedians de la Rambla del Mig en protestaran, i amb raó.

Perque si bé les flors i les floristes són cosa de poesia, els comedians i les comedies són cosa de vers.

El regidor Grañé, ex-barberillo, està empenyat en perseguir a uns petits industrials de la Barceloneta, pel pecat de fabricar bunyols en unes barraquetes.

Això ens sembla bastant exagerat.

Si a tots els que *fan bunyols* els havien de perseguir, ja no quedaria ningú a Casa de la Ciutat.

A la capella de les reverendes monges Concepcionistes, del carrer de Valencia, cada diumenge s'hi fa una prèdica en alemany.

I els dissabtes, a les sis de la tarde, en els confessoris de la mateixa església s'hi admeten confessions també en alemany.

Al sapiguer-ho hauràn dit els súbdits del Kaiser, que les crien grosses per aquí a Barcelona:

—Està bé. Ara hi anirem amb els rosaris; després ja hi anirem amb el 42...

L'altre dia—8 d'agost de 1915—succeí una cosa extraordinària, insòlita, mai vista!

La Vanguardia, el diari mortuori on tota família hi té—com al cementiri un ninxo—una esquela que l'espera, no publicava—fixin-s'hi bé—no publicava ni una sola esquela. Ni sisquera un mal funeral.

Diuen que el senyor Godó, al rebre el seu exemplar corresponent i fullejar-lo amb ansia, l'estripà nerviosament, dient indignat:

—Hi ha una salut... que fa fàstic.

—Mirin si n'hi caben de coses aquí dintre, doncs més il·lusions caben al cor i pardalets al cap.

LA MAR VELLA DE L'AIGUA BRUTA

—Ai, ai,... es banya vestida, vostè?
—No, senyor; vinc a tenyir-me el traje d'hivern.

Diumenge se celebrà a Vallvidrera l'Aplec de la sardana. Com a recordatori i commemoració venien unes medalletes... de Sant Medí.
La qüestió és vendre..
I visca la sardana!

Després que ja semblava un fet lo de que'l teatre «Principal» s'habilitaria per al Teatre Català, se diu que se li concedirà an el notable primer actor castellà *Ricardito Calvo*.
Un aplaudit autor còmic català digué, al sentir-ho:
—*¡Ni tanto ni tan calvo!*

Un còmic dolent es planyia de lo inconsiderat que'l públic havia estat amb ell, després de la representació d'un drama.
—Fins m'han tirat tomàtecs!—deia.—Guaiti quina ferida aquí al front.
—Però, com pot ésser que amb un tomàtec li hagin fet semblant nyanyo?
—Perque aquest era un tomàtec que anava encara dintre la llauna.

Ex!
Dilluns passat, el jutjat va procedir a un deshauci en un pis del carrer del Call.

Els mobles del pobre veí foren baixats al mig del carrer i allí quedaren, a la serena, tota la santa nit i tot l'endemà dematí.

Al presenciar semblants espectacles, no és pas qüestió de dir allò de «*¡Ya no hay Justicia en España!*»
Tenim justícia, sí; pero una justícia *a la turca*, o a la manera dels *zulús*.

Cullit al vol, a la porta del Turó-Park:
—I doncs ¿com ha acabat el Concurs de sardanes?
—Sí, mira... Confirmant els rumors que ja corrien: primer premi, en Pau; segon premi, en Pere; i tercer premi, en Berenguera.
—Però ¿vols dir que en Pau té condicions...?
—Home, pels «ballets» sí, pero per les sardanes, què vols que't digui?... me sembla que'l Jurat ha comès una injustícia.
—Fins en la nostra dansa nacional, dominen el caciquisme i el favoritisme?
—Ja ho veus.
—Sí que la ballarem dreta!

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

La setmana entrant

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

publicarà un NÚMERO EXTRAORDINARI

dedicat a

LES FESTES MAJORS

Aquest número constituirà un veritable

Programa de Festa Major de poble

amb el séu envelat, el séu ofici amb orquestra, la seva serenada a l'Alcalde, les seves sardanes a la plaça, els séus Jocs Florals, les seves gresques de carrer, i els séus etc., etc.

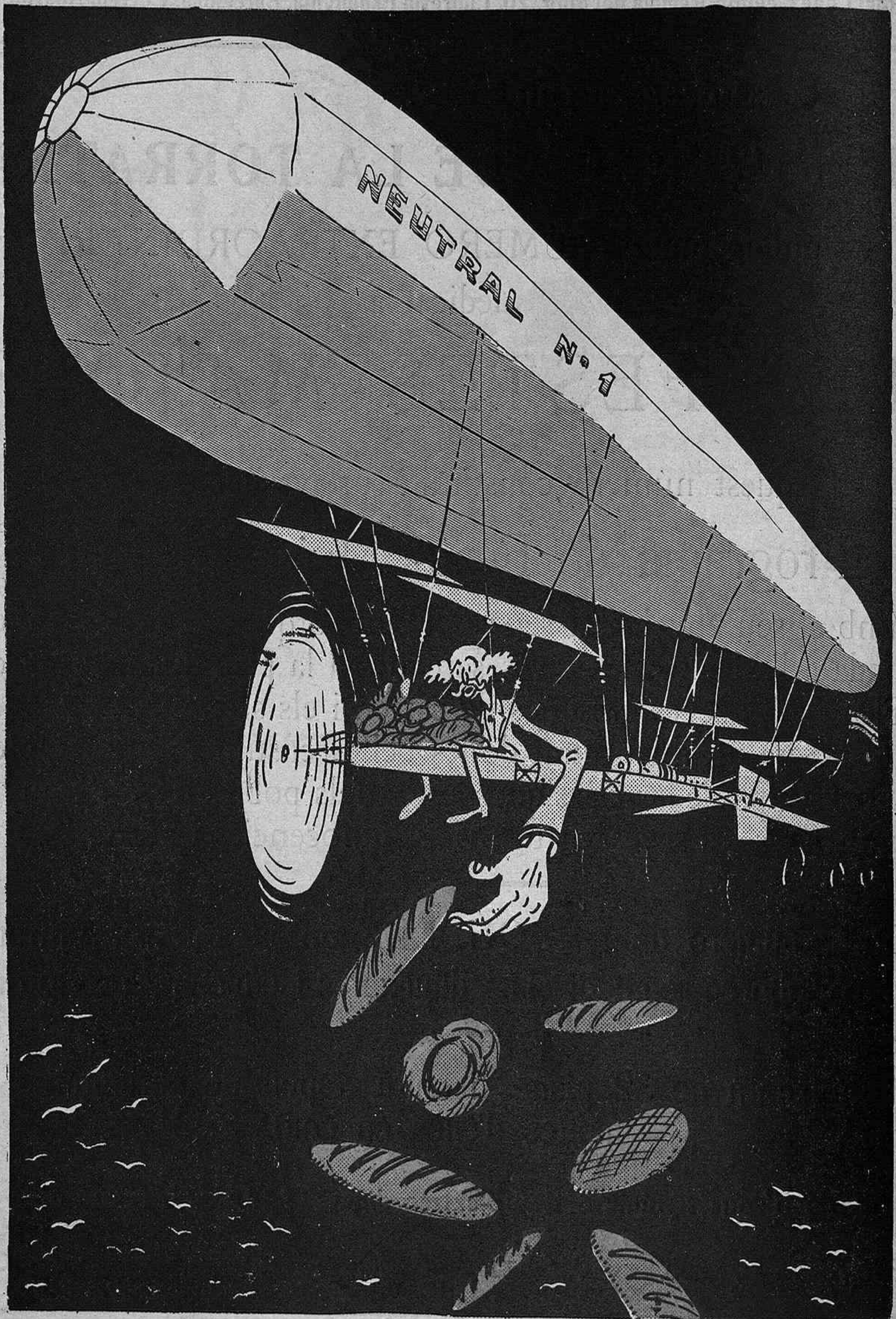
Serà un fidel retrat de les belles costums i els amables passatempis de les clàssiques festes dels pobles de Catalunya, amb totes les seves virtuts, vicis, ignocències i picardies.

En el número de L'ESQUELLA de la setmana entrant hi col·laboren reputadíssims dibuixants i eminents escriptors

Constarà de 32 planes i anirà atapeït de caricatures moltes d'elles en color

Preu d'aquest número doble-extraordinari: **20 cèntims**

Sortirà el vinent divendres, dia 20

LES SUBSISTENCIES

Única manera de que el poble cregui en la neutralitat d'en Dato.